

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมนะ เวลาฟังธรรมะ คุณ เวลาเขาแสวงหาทำบุญกัน ทำบุญกัน คุณ
ทางพม่าเขาเรียก “นัค” นัคคือการทรงเจ้า ของเราศาสนาดั้งเดิมของชาวโลกคือศาสนาผี ถ้าผีผีถือ
สาง การเข้าทรงทรงเจ้า การเข้าทรงทรงเจ้ามันเป็นความเชื่อ เพราะเราไม่มีที่พึ่งไป

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วนะ เธออย่าคร่ำครวญ อย่า
ร้องไห้ ถ้ามีญาติของเราพลัดพรากไป อย่าคร่ำครวญ อย่าร้องไห้ ให้ทำคุณงามความดีถึงกัน คุณงาม
ความดี ความดีของหัวใจของเรา อุทิศส่วนกุศลของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา คนกราบภูเขา กราบไฟ กราบต่างๆ
บูชา บูชาเพราะไม่มีที่พึ่งไป เพราะไม่มีที่พึ่งถึงได้ไปบูชาสิ่งภายนอก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ปฏิเสธหมดเลย เทวดา อินทร์ พรหมฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า สาธุการ สาธุการ เพราะเทวดา อินทร์ พรหมเขายังต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ฟังธรรมๆ ธรรมอันนี้ ธรรมอันนี้ นาย
ช่างใหญ่ นายช่างใหญ่คืออวิชา เราได้ทำลายเรือนยอดของเธอแล้ว ความโลภ ความโกรธ ความหลง
เรือน ๓ หลัง รวมยอดเป็นยอดหนึ่งคือนายช่างใหญ่

นายช่างใหญ่ได้ก่อร่างสร้างเรือนในภวาสวะ ในภพ ในภพ ในชาติ ในภวาสวะ ในจิต มันพา
จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไป นายช่างใหญ่ เราได้หักเจ้าแล้ว เจ้าเกิดอีกไม่ได้เลยในหัวใจของเรา นี่
ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเหนือโลก เหนือโลกอย่างนี้ ถ้าเหนือโลกอย่างนี้

แล้วมันจะไปคร่ำครวญ ไปอ่อนวอนจากใครล่ะ เราอ่อนวอนจากใครสิ่งใดๆ ไม่ได้ทั้งสิ้น เราต้อง
ทำของเราเองทั้งนั้น ถ้าเราทำเองทั้งนั้น

ธรรม คุณี ธรรมภายนอก ธรรมภายใน ถ้าธรรมภายนอก คุณี เราเห็นโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อม
ลาภ มียศเสื่อมยศ มีศถาบรรดาศักดิ์ มีลาภสักการะ มีข้าวของเงินทอง เราว่าสิ่งนั้นเป็นบุญของเขาไป

มันเป็นอำนาจวาสนาของคนนะ อำนาจวาสนาของคน เวลามีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ
อนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นมหาเศรษฐีนะ เอาเงินไปซื้อที่ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาเว
กรรมมาถึง ทรัพย์สมบัติที่ฝังไว้ เวลาขึ้นน้ำขึ้นมันเหาะไปหมด เพราะเขาฝังดินไว้ หมดเนื้อหมดตัวเลย

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเขาทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนมี
แต่ดีเตียน คุณี เศรษฐีมหาเศรษฐีทำจนหมดเนื้อหมดตัว แล้วเขาเป็นพระโสดาบัน เวลาพระมาก็
อยากจะใส่บาตรๆ มีพระมาก็อยากจะให้ ใหม่ๆ ที่ตัวไม่มีจะกินก็อยากจะให้ คนจนเขากินข้าวกับน้ำผัก
คอง ข้าวแล้วผสมน้ำผักคอง เห็นพระมาก็ถวายพระ

จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห้ามไป ถ้าเขาเป็นอเสขบุคคล ห้ามเข้าไปในบ้านเขา
เพราะมีเท่าไรเขาก็ให้หมดไป ห้ามเลย เว้นไว้แต่เขาออกมาใส่บาตรเอง แต่เขาเป็นอเสขบุคคลตั้งแต่
เป็นอริยบุคคลขึ้นไป ห้ามไปบิณฑบาตบ้านเขา ห้ามไปขอเขา เพราะเขามีเท่าไรเขาก็ให้หมด นี่ถ้ามัน
เป็นความจริง สุดท้ายแล้วบุญกุศลก็พินกลับมานอนาถบิณฑิกเศรษฐีก็ได้ทรัพย์สมบัติกลับมา อันนั้น
มันเป็นเวรเป็นกรรมของคน ถ้าโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยาะเย้ยมารๆ นายช่างใหญ่ที่เราได้หักเรือนยอดของเธอ
แล้ว

มนุษย์เกิดมาจากไหน เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนี้มาจากไหน นายช่างใหญ่ นายช่างใหญ่มัน
ปั้นให้เรา เราจะไปอ่อนวอนเอาจากใคร จะไปเชื่อใคร จะไปอ่อนวอนเอาจากใคร เขาจะช่วยเหลือ
สิ่งใดเราได้ มันเป็นสมบัติของเรา สมบัติของเรามีมากมีน้อยเท่าไรมันก็เป็นสมบัติของเรา ถ้าสมบัติ
ของเรา

เราเกิดมาแล้ว ในทางโลก เราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ อำนาจวาสนานะ วาสนาของคนมัน แข่งกันไม่ได้ คำว่า “แข่งขันกันไม่ได้” เพราะอะไร เพราะเขาทำของเขา มา ถ้าเราไม่ได้ทำมา บัญชีเรา ไม่มี จะเบิกๆ โห้! ของเขามีบัตรเครดิต ๒๐ ใบ เขารูดปรี๊ดๆ เลย ไอ้เราไม่มีสักใบ แล้วก็มานั่งคร่ำ ครวญว่าเราทุกข์เรายาก

เราทุกข์เรายากเพราะเราไม่ได้ทำมา เราไม่มีเครดิต เราไม่สามารถออกบัตรได้ เราไม่สามารถ รูดได้ รูดแล้วก็เป็นที่ด้วย แต่ของเขา เขามีสมบัติของเขา เขาทำของเขา

นี่เหมือนกัน เวลามันขึ้น อำนาจวาสนาของคน นายช่างใหญ่ นายช่างใหญ่ นายช่างน้อย นายช่างที่น้อยล นายช่างที่น้อยล กิเลสตัดหาความทะยานอยากเวลามันสร้างเรือนบนหัวใจของเรา มันทำให้เราคิดรื้อแปดพันเก้า มันสร้างแต่ความพอใจของมัน กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันยุมันเหย มันพยายามกระตุ้นเราให้เราทำ พอทำเสร็จแล้ว ทำตามสนองกิเลสตัดหาความทะยานอยาก พอทำสนองกิเลสตัดหาความทะยานอยาก กิเลสมันสมใจมันแล้ว พอสมใจแล้วมันเกิดดับ มันก็จางไป เคี้ยว มันก็เกิดขึ้นใหม่ แต่ผู้ที่ได้รับผลของกรรมๆ คือหัวใจดวงนี้ ภาวสวะ ผู้กระทำ

ใจเป็นผู้กระทำซะใหม่ ถ้าเราไม่คิดไม่นึก เราจะพูดได้ใหม่ ถ้าเราไม่คิดไม่นึก เราจะทำได้ใหม่ เพราะเราคิดเรานึกมาทั้งนั้นแหละ ไอ้คิดนึกนี้นายช่างใหญ่ ถ้านายช่างใหญ่ นะ เป็นอวิชา มันก็ทำให้เราเหลวไหล ถ้าเป็นวิชาละ ถ้าเป็นกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละ

นายช่างที่ดั่งามเขาก็สร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมา เรา เราเป็นชาวพุทธ ที่เราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็ต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา นายช่างที่ดี นายช่างที่ดีเขาปลูกสร้างสิ่งที่ดั่งามขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้าปลูกสร้างขึ้นมาในหัวใจนี้เป็นวิชา วิชามันจะไปหักล้างอวิชา ถ้าอวิชา ถึงที่สุด **อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณ** มันเป็นอวิชา มันเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันทำแต่ให้เราทุกข์เรายากทั้งนั้นนะ แต่มันมีวิชา วิชาคือกรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“กรรมะเป็นกรรมชาติ กรรมะเป็นกรรมชาติ” กรรมะเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กรรมะมันเป็นทฤษฎี เป็นสังกรรม เป็นที่สาวกสาวกจะ ผู้ที่ได้ยินได้ฟัง เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

เกิดมาก็เกิดมาท่ามกลางสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สังขารอันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ก่อนขึ้นมา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนวางไว้ นี่ธรรมโอสธที่สามารถจะชำระล้างกิเลสได้

ธรรมโอสธเป็นโอสธที่เข้าไปทำลายกิเลสอวิชชาในหัวใจของเราได้ แล้วมันอยู่ไหน อยู่ในตำรา มีตำรา มีแต่ลลลลลล เราก็อศึกษาๆ ศึกษาๆ “ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ” ธรรมะอยู่ข้างนอก แต่พวกช่างมันจะสร้างบ้านสร้างเรือนในหัวใจของเรา มันทำให้เราพลิกแพลง มันบิดเบือนเรา “ธรรมะเป็นธรรมชาติ” ธรรมะเป็นธรรมชาติอยู่ข้างนอกนูนๆ แต่ไอ้หัวใจนี้ ไอ้นายช่างที่มันบิดเบือน นายช่างที่มันทำลายหัวใจนี้มันก็ทำของมันไป ไอ้วัฒนธรรมประเพณีมันก็อยู่ข้างนอกนูนๆ มารยาท สังคม

แต่ถ้าเป็นความจริง ทวนกระแสกลับ ถ้ามันทวนกระแสกลับขึ้นมา ถ้ามันทวนกระแสกลับเป็นสังขารความจริงอย่างนี้ ถ้าสังขารความจริงอย่างนี้ นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกล้าปฏิเสธหมด เทวดา อินทร์ พรหมทั้งนั้นเป็นผู้ปฏิญาณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ผลของวิญญะๆ การเวียนว่ายตายเกิดนี้มีอวิชชาทั้งนั้น แล้วพระเจ้าที่ไหน เราจะไปเคารพบูชาอะไร เราเคารพบูชาตัวเรานี้สิ เราเคารพบูชาหัวใจของเรานี้สิ เราเคารพบูชา พุทธะ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในหัวใจอันนี้ นี่ไง เราดูที่นี้ ถ้าดูที่นี้ ดูที่นี้มันก็ต้องมีวิญญะ

ขนาดแค่มาวัดมันก็ยังทุกข์ยากขนาดนี้ ไม่ต้องมาวัดหรอก แค่เกิดเป็นมนุษย์นี่แหละ เวลาเกิดเป็นมนุษย์นะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ มนุษย์มีค่ามากๆ เลย

ดูสัตว์นะ ดูสัตว์สิ ถ้าสัตว์ที่มันดี ดูสิ สุนัขที่มันดีมันดีใจของมันนะ มันปกป้องดูแลเจ้าของมันนะ แต่มันก็จนตรอก มันก็เป็นได้แค่สุนัขนะ มันทำคุณงามความดีได้ มันพิทักษ์เจ้านายมันได้ มันทำประโยชน์ของมันได้ แต่สุนัขมันทำได้เท่านั้น มันไม่สามารถ ดูสิ มันอยากจะสู้กับเรานั้นก็สู้กับเราด้วยสัญชาตญาณเท่านั้นนะ แล้วมนุษย์มันมีสมอง มนุษย์มันมีความรู้สึก มนุษย์มันมีปัญหา

โลกนี้ คุณ คุณค่า ความมหัศจรรย์ของโลกนี้ ท่องอวกาศ ยานอวกาศต่างๆ ใครเป็นคนทำ มนุษย์
ทั้งนั้น สิ่งที่เราไปทัศนศึกษาๆ ไปดูสิ่งประวัติศาสตร์ ไปดูสิ่งมหัศจรรย์ ใครเป็นคนทำละ ถ้ามันเป็น
เรื่องธรรมชาตินะ ก็ธรรมชาติบดแต่ง อุทยานแห่งชาติต่างๆ ธรรมชาติด้วยลม ด้วยอากาศมันกัดเซาะ
ขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่แปลกประหลาด เราก็ไปดูมันนะ แต่ส่วนใหญ่ที่มนุษย์สร้าง มนุษย์สร้างทั้งนั้นนะ

นี่ไง มนุษย์มันมีคุณค่า มีคุณค่าที่ตรงนี้ไง ถ้ามีคุณค่าที่ตรงนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ถึงสอนที่นี้ไง ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ คุณติ พระเจ้าอโศกมหาราช กองทัพที่เกรียงไกรยึดครองเขาได้
หมดเลย แต่ความยึดครองแล้ว พอมันสะเทือน เห็นการสงครามแล้วมันมีแต่การฆ่าฟัน เราชนะ เรามี
อำนาจ แต่มันสะเทือนใจ มันสะเทือนใจ พอสะเทือนใจ เราจะเผยแพร่ธรรม เอาธรรมะเข้าไปเพื่อ
ประโยชน์ นี่คนมีปัญหาใจ

กองทัพมีทุกอย่างพร้อม มันยึดครองได้หมด แต่สุดท้ายแล้วมันเกิดสงคราม มันเกิดการฆ่าฟัน
มันไม่เป็นประโยชน์ นี่ปัญญามันอยู่ตรงนี้ คนที่จะสร้างประโยชน์ มันสร้างอยู่ตรงนี้ สร้าง มันอยู่ที่
ปัญญา มนุษย์ๆ มนุษย์มีคุณค่า มีคุณค่าที่นี้ไง

นักวิทยาศาสตร์ที่เขาวิจัยของเขาขึ้นมานั้นก็เป็วิจัยทางวิทยาศาสตร์ ทางโลกของเขา เป็น
คุณภาพชีวิต เป็นประโยชน์กับสังคม เป็นประโยชน์กับโลก ประโยชน์กับโลกเพราะเขาทำ คุณติ พระ
โพธิสัตว์เขาทำอย่างนั้นนะ เวลาพระโพธิสัตว์เขาทำของเขา เขาเสียสละของเขาก็เพื่อประโยชน์ของ
เขา เป็นหัวหน้าฝูง หัวหน้าสัตว์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ทั้งนั้นนะ นี่เพื่อประโยชน์ทั้งนั้นนะ

เวลามันมีกำลังอย่างนั้น มีสติปัญญาอย่างนั้น มันถึงทวนกระแสได้ไง เพราะทวนกระแส คุณ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนี้ด้วยหรือ แล้ว
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็วางพระพุทธศาสนา วางวัฒนธรรมของชาวพุทธเรา เวียนโบสถ์ ๓
รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เวลาคนตาย เอน้ำมะพร้าวล้างหน้า เขาเตือนคนเป็นทั้งนั้นนะ เขาเตือน
วัฒนธรรมพยายามจะเตือนเรานะ ให้เรามีสติได้ยังคิดว่าชีวิตนี้ วันนี้เรามาล้างหน้าศพ แล้วต่อไปใคร
จะล้างหน้ากูวะ กูนี้จะให้ใครล้างหน้า นี่เวลาคิดมันคิดได้แค่นี้ แต่ทำไมเราจะไม่เกิดอีกล่ะ ถ้าเราจะไม่
เกิดอีก เราไม่ต้องมาเป็นอย่างนี้อีก นี่ถ้าคิดได้อย่างนี้

โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ สิ่งที่เราแสวงหา เราแสวงหา คนดีนะ คนที่มีวาสนา มันรู้หน้าที่ หน้าที่ของเรา เราก็ต้องมีหน้าที่การงานเพื่อหาปัจจัยเครื่องอาศัยใช้ใหม่ หน้าที่ของพระ พระเห็นภัยในวัฏสงสาร พระมาบวชพระ บวชพระ หน้าที่ของพระต้องภิกษุอาจารย์ ต้องบิณฑบาต เป็นวัตร

การบิณฑบาตนั้นได้เห็นโลกธรรมไป คนที่เขาไปใส่บาตรทุกข์จนเข็ญใจก็มี เศรษฐีก็มั่งคั่งก็มี มันมีแตกต่างกันมากมาย มันเป็นคนหนึ่งนั่นนะถ้าคนมีสติปัญญา มันจะเทศน์สอนคนคนนั้นไป เขาอาบเหงื่อต่างน้ำ เขาหาของเขามาแล้วทำไมเขามาเสียดสละละ เขาเสียดสละเพื่อหัวใจของเขา

ไอ้เรา เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราบวชเป็นพระ เราบวชเป็นพระ หน้าที่ของเรา เราบิณฑบาต เป็นวัตร เราบิณฑบาตเลี้ยงชีพ มันเป็นงานไป เว้นไว้แต่ไม่ฉัน ไม่ฉันคือพยายามต่อสู้กับกิเลส ไม่ต้องบิณฑบาต แต่ถ้าบิณฑบาต มันเกิดปัญญา มันเป็นหน้าที่ คนที่มีปัญญาเขามีหน้าที่ของเขา แล้วหน้าที่ของเรา หน้าที่หาปัจจัยเครื่องอาศัยใช้ใหม่ แล้วหน้าที่ของเรา เราจะให้ใครเฉาะมะพร้าวล้างหน้าเรา ศพนี้จะให้ใครล้างหน้า ถ้าเราจะมีคุณธรรมของเรา เราจะเอาสังฆกรรมล้างหัวใจของเราไป

นายช่างใหญ่ผู้ที่สร้างบ้านสร้างเรือนบนหัวใจนี้ เราทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้าไปภาวนาที่ที่ตั้งของบ้านเรือนนั้น ถ้าที่ตั้งของบ้านเรือนนั้น เรามีสติปัญญาเข้าไป ด้วยสติปัญญาของเราละ ด้วยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราใช้ปัญญาของเราแยกแยะของเรา วิปัสสนาญาณมันเกิดขึ้น ถ้าวิปัสสนาญาณเกิดขึ้น มันทำลายอวิชชา ทำลายเรือนยอดของความโลภ ความโกรธ ความหลง

ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นแม่ทัพใหญ่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง กามราคะ ปฏิฆะเป็นแม่ทัพใหญ่ แต่มันมีอวิชชา เรือนยอดของเรือน ๓ หลังจากนั้น นายช่างใหญ่ผู้ก่อสร้างบ้านเรือนบนหัวใจดวงนี้ เราได้ทำลายแล้ว

แต่เราไม่เคยเห็น เราเห็นแต่นายช่างจอมปลอมมันสร้างให้ สร้างอารมณ์ให้ สร้างความรู้สึกให้ สร้างแต่ความรู้สึกนึกคิดให้ นี่อวิชชา แล้วถ้าเราจะรู้ว่านายช่างนั้นปลอมหรือนายช่างนั้นมีศีลธรรม นายช่างนั้นจะมีคุณงามความดี เราต้องทำความสงบของใจเข้ามา

ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา เรามาคัดเลือกเอาว่าเราจะเอาช่างฝ่ายวิชาหรืออวิชชา ถ้าอวิชชา มันก็เทียบเคียงอยู่อย่างนี้ เทียบเคียงอย่างนี้ด้วยกำลังเราไม่พอ มันมีกำลังเหนือกว่า มันครอบงำเราอยู่ แต่ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา ใจมันสงบแล้ว สัมมาสมาธิ สัมมา ความถูกต้องดีงาม แล้วคัดเลือก คัดเลือกนายช่างที่ดี ถ้าคัดเลือกสิ่งที่ดี เราจะทำคุณประโยชน์กับเรา

ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันพิจารณาของมันขึ้นไป มันวิปัสสนาญาณของมันขึ้นไป นี่หน้าที่ของพระ งานของพระ แล้วพระทำงานอย่างนี้ขึ้นมา คนทำงานเป็น คนทำงานเป็นมีกิจจัญญ์ สัจจัญญ์ มันมีการกระทำ มีสัจจัญญ์ มันมีการกระทำใน หัวใจ มีสัจจะมีความจริงในใจนี้ ถ้าคนทำงานไม่เป็น คนทำงานไม่เป็นแล้วมันให้นายช่างที่จอมปลอม มาหลอกลวงด้วยนะ “อย่างนี้เป็นธรรมๆ ว่างๆ ว่างๆ”

ว่างๆ ก็อวกาศ ลมมันก็ว้าง ว่างๆ มันเป็นประโยชน์อะไร มันต้องมีเหตุมีผลสิ มันทุกข์มันยาก เพราะอะไร ถ้ามันว้างขึ้นมา คนมันถึงที่สุด ทุกข์มันถึงที่สุดแล้วมันทนเอา เดี่ยวมันก็ว้าง มันก็คลาย ถ้าคลายแล้วได้อะไรต่อไป มันไม่เห็นได้อะไรขึ้นมาเลย แต่ถ้ามันมีสติปัญญาขยับยั้งไว้มันก็มีขันติ ธรรม มีสติปัญญาก็แค่มารยาทของเรา ก็แค่เป็นมนุษย์ ได้เสมอตน ก็ได้เป็นมนุษย์ ก็ความดีของมนุษย์

แล้วมนุษย์ที่มีอำนาจมีวาสนา ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นไป มันรื้อกันขึ้นไป ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปฏิเสธหมด เทวดา อินทร์ พรหม พระเจ้าที่ไหนปฏิเสธหมด ปฏิเสธทุกอย่างในโลกนี้ ปฏิเสธหมด มันเป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดคงที่ ใน ๓ โลกธาตุนี้ไม่มีอะไรคงที่เลย แล้วใคร มันจะช่วยเหลือใคร ใครมันจะมอบอำนาจให้ใคร ใครมันจะจุนเจือใคร

ไอ้ที่เป็นเทวดา อินทร์ พรหม เพราะว่าอำนาจวาสนาของคนที่ทำมาได้บุญกุศลไปเกิดที่นั่น แล้วเราเป็นมนุษย์มีอำนาจวาสนา เรามีอำนาจวาสนา เทวดา อินทร์ พรหมเป็นแค่เด็กล้างบาตร พระพุทธเจ้า เป็นผู้รับบาตร เป็นผู้คอยอุปัฏฐากำจุนเพื่ออยากได้บุญกุศลของเขา

ปฏิเสธหมด เอาความจริงในนี้ เอาความจริงในสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญา อริยสัจจะความจริงอันนี้ แล้วมนุษย์ทำได้ มนุษย์ค้นคว้าได้ มนุษย์ทำความจริงขึ้นมาแล้วเหนือมนุษย์ การเกิดการตายโกหกทั้งนั้นนะ โกหกทั้งนั้นนะ มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่เป็นความจริง ความจริงโดยอำนาจวาสนาของคนใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธอย่างนั้น ปฏิเสธอย่างนั้น ไม่ให้คร่ำครวญ ไม่ให้ร้องไห้ ไม่ให้เสียใจถึงใจเลย แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านบรรลुธรรม น้ำตาที่ชะล้างภพชาติ อันนั้นมันสังเวช มันสะเทือน โลกธาตุหวั่นไหว ธาตุ ๔ กระเทือนเลื่อนลั่น มันกระเทือนให้น้ำตา มันไหลพลัดพราก พลัดพรากว่า พอกันที ไม่มาอีกแล้ว พอกันที มันสะเทือนหัวใจ เห็นไหม อย่างนั้นเป็นน้ำตาล้างภพล้างชาติ มันจะออกมา เกิดจากสังขาร เกิดจากธรรมสังเวช มันเป็นธรรมะแล้วมันสังเวช สลดสังเวช มันเป็นโดยสัจจะข้อเท็จจริง น้ำตาอย่างนั้นเป็นประโยชน์กับเรา

แต่น้ำตาที่เจ็บช้ำน้ำใจ ที่มันเจ็บปวดแล้วคร่ำครวญ น้ำตาอย่างนี้ น้ำตาของนายช่างจอมปลอม แล้วมันก็หลอกลวงให้เราคร่ำครวญ แต่ถ้าเป็นนายช่างที่ดีงาม ทำเป็นความจริงขึ้นมา ธรรมสังเวชนะ ชะล้างจบ มันจบจริงๆ แล้วพอจบแล้วนะ ปฏิเสธหมด

เทวดา อินทร์ พรหม เราเคยเป็นทั้งนั้นนะ จิตที่เราอยู่ในร่างกายเคยเกิดในวัฏฏะนี้ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่ใช่ชาตินี้ชาติเดียว มันเวียนเกิดเวียนตายมาตลอด แต่ที่นี้เขาบอกว่า การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ การเวียนว่ายตายเกิดนี้มันเป็นความจริงของมัน โดยสัจจะโดยข้อเท็จจริง โดยที่ธรรมะเป็นธรรมชาติ แต่เวลานายช่างที่จอมปลอมก็เอาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดมาเป็นเหยื่อ

ชาติที่แล้วถ้าใครมั่งมีมา ชาติที่แล้วเราเป็นญาติกัน ถ้ายากเข็ญใจมา ภูไม่รู้จักมึง ถ้าวรยา มา ชาติที่แล้วมึงกับภูเป็นเพื่อนกันมา แต่ถ้างั้นๆ มา ภูไม่รู้จักเอ็งนะ

มันเป็นความจริงในข้อเท็จจริงในตัวมันเอง แต่เราเชื่อใครล่ะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสศแล้วใช้ไหม ไม่ให้เชื่อแม้แต่เทวดา อินทร์ พรหม แล้วไปเชื่อนายช่างจอมปลอม ไปเชื่อไอ้คนที่มาปอกลอกเราได้อย่างไร

มิตรแท้ มิตรเทียม คนเทียมมิตร บวชมาแล้วเป็นทิดเป็นบัณฑิต เขาให้ศึกษาเรื่องนี้ ถ้ามิตรแท้เขารักเราด้วยความเป็นจริงนะ เขาปกป้องดูแลเรา มิตรเทียม ถ้ามีเงินเรียกพี่ มีทองเรียกเพื่อน มีเงินมีทองเป็นเพื่อนภูทั้งนั้นนะ ถ้าไม่มีล่ะ ไม่มี ไม่รู้จัก

คบธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คบสังฆธรรม ขันหมั่นเพียรของเรา ถ้าขันหมั่นเพียรทางโลก ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ ถ้าคนทางโลกประสบความสำเร็จ คนดีมาบวชพระก็เป็นพระดี พระดีคือมีความขยันมีความหมั่นเพียร ความเพียรชอบ เรากระทำความเพียรขึ้นมา

ความเพียรของเราไม่ถูกต้องดีงาม นี่ความเพียรเราไม่ชอบ งานไม่ชอบ งานไม่ชอบ เพียรไม่ชอบ มันก็เข้าสู่สังฆธรรมไม่ได้

เราพยายามฝึกฝนของเรา คั่นคว่าของเรา หาวีธีการของเรา ถ้างานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ โดยชอบกับโดยไม่ชอบ

ไม่ชอบธรรมไม่ใช่ของเรา โดยชอบธรรม ไม่มีใครคัดค้านได้ อริยสังขจะความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีใครคัดค้าน คัดค้านไม่ได้ ยึดถือไม่ได้ ตรัสรู้เองโดยชอบ เอวัง